

контроль ґрунту, води, стічних вод та інших об'єктів навколишнього середовища, де йде накопичення збудників гельмінтозів, і продуктів харчування за показниками паразитарної чистоти.

Забруднення ґрунту є руйнівним для навколишнього середовища і спричиняє негативні наслідки для всіх форм життя, які з ним стикаються.

Література

1. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології: Навч. посібник. — К.: Здоров'я. 1999.
2. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології: Підручник. 2-е вид. — К.: Здоров'я. 2004.
3. Даценко І.І., Шегедин М.Б., Шашков Ю.І. Гігієна дітей і підлітків. — К.: Медицина. 2006. Загальна гігієна: Посібник для практичних занять / За заг. ред. І.І. Даценко. — Львів: Світ

ВПЛИВ ЖИТЛОВИХ УМОВ НА СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Шушпанов Д. Г.

Західноукраїнський національний університет

Однією із складових впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення є житлові умови. Разом з цим, емпіричні свідчення щодо причинно-наслідкового зв'язку між якістю житла та станом здоров'я досі є недостатніми.

На думку експертів ВООЗ [3] до чинників, які пов'язані із житловими умовами, та які можуть негативно позначатись на стані здоров'я доцільно віднести:

1. *Сирість і пліснява в житловому приміщенні.* Часто вони пов'язані із зношеністю житла. За даними Державної служби статистики України, 1/3 населення України мешкає у будівлях, які побудовані понад 50 років тому. На початок 2018 р. кількість старих і аварійних будинків становила 61,3 тис. од. (2013 – 53,8 млн.), в яких проживало 80,4 тис. осіб (2013 – 89,5). Як наслідок, 1/3 будинків в Україні потребує поточного або капітального ремонту. Такий стан справ з якістю житла не може не вплинути на стан здоров'я тих, хто в ньому мешкає.

Безпосередньо з якістю та безпекою житлових приміщень пов'язаний рівень *травматизму*. За даними ВООЗ, на смертельні травми, пов'язані із житловими приміщеннями, припадає 7,5 тис. випадків смерті в європейському регіоні. Однак в Україні статистика домашнього травматизму відсутня.

2. *Перенаселеність житла* є одним із найважливіших показників якості житлових умов. За дослідженнями, висока щільність заселення житла пов'язана із високим рівнем таких захворювань, як менінгококове [2] чи туберкульоз [3]. На даний час до цих хвороб можна віднести COVID-19, адже більш тісний контакт співмешканців суттєво збільшує ймовірність зараження цією хворобою.

Із перенаселенням житла чи неналежними житловими умовами також пов'язані психологічний дискомфорт і стреси, які можуть спричинювати хвороби системи кровообігу, нервової системи, психіки та загострювати будь-які інші захворювання. Несприятливий вплив на психічне здоров'я починає виявлятися, коли щільність заселення житла становить 1,5

особи на кімнату [3].

3. Однією із найбільш складних проблем є забруднення повітря у житлових приміщеннях насамперед через використання твердих видів палива та наявність диму, з чим пов'язано 1,4% випадків смерті (понад 60 тис. осіб) в Україні. У країнах ЄС цей показник суттєво нижчий – 0,3%. При цьому, за оцінюванням ВООЗ, у Швеції таких смертей за останній період не реєструється, а у Польщі зафіксовані поодинокі випадки.

Тривалий проміжок часу в Україні зменшувалась частка житла, в якому використовують тверді види палива. Частково це було пов'язано із поширенням газифікації житлових приміщень, яка на даний час становить 83,1%. Однак паливно-енергетична криза в останній період призвела до зворотного процесу. За останні роки в Україні тверді види палива подекуди замінюють природний газ.

4. Важливими характеристиками якості житла є *індикатори благоустрою*, серед яких: обладнання приміщень водопроводом, системами каналізації та опалення; постачання гарячої води, газу; наявність ванн і підлогових електроплит.

За результатами авторського соціологічного дослідження лише 57,4% населення України оцінює свої житлові умови як «добрі» та «дуже добрі». Однак 5,3% респондентів стверджують, що мешкають у «поганих» або «дуже поганих» житлових умовах. Такі результати підтверджують наявність значних резервів і можливостей покращення житлових умов та відповідно зменшення їхнього негативного впливу на стан здоров'я та нерівність у здоров'ї населення.

Разом з цим шанси не мати жодного хронічного захворювання суттєво вищі у 1,4 разу тих, які проживають у дуже добрих та добрих житлових умовах порівняно з тими, хто проживає у поганих та дуже поганих умовах, і навпаки, ті хто мешкає у поганих та дуже поганих умовах мають більші шанси мати хронічні захворювання системи кровообігу (майже у 2 разу), хвороби органів травлення (у 1,4 разу) та хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини (у 1,6 разу).

За результатами авторського дослідження, не тільки у ранньому періоді життя, а й у віці 18–24 роки, спостерігається залежність стану здоров'я від житлових умов. Зокрема, у цьому віковому періоді доволі суттєво на рівень захворюваності населення впливають житлові умови, в яких проживає людина, та меншою мірою стан атмосферного повітря, особливо у сільській місцевості (OR = 4,00; $p \leq 0,05$). Також з'ясовано, що незадовільний стан атмосферного повітря та житлових умов негативно позначається на стані здоров'я літніх людей (60 років і старших).

Таким чином, на основі вищевикладеного доходимо висновку, що житлові умови відіграють значну роль у формуванні здоров'я населення, особливо для представників певних демографічних і соціально-економічних груп. Це загалом потребує від держави та громад застосування комплексного підходу щодо ведення політики у сфері охорони здоров'я, яка, по-перше, має стати невід'ємною частиною програм розвитку країни загалом (громади), по-друге, запобігатиме виникненню хвороб, даючи змогу мати вищий рівень життя та кращі житлові умови.

Література

1. Deutch S. et. al. Crowding as a risk factor of meningococcal disease in Danish preschool children: a nationwide population-based case-control study Scand. J. Infect. Dis. 2004. № 36. P. 20–23.

2. Laber K. et. al. Effects of housing density on weight gain, immune function, behavior, and plasma corticosterone concentrations in BALB/c and C57BL/6 mice. *J Am Assoc Lab Anim Sci.* 2008. № 47(2). P. 16–23.
3. Braubach M., Jacobs D. E., Ormandy D. Environmental burden of disease associated with inadequate housing A method guide to the quantification of health effects of selected housing risks in the WHO European Region: Summary report. WHO, 2011. URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/142077/e95004.pdf. (Last accessed: 12.09.2020).